Vlaams Parlement

stuk **1549** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 27 maart 2012 (2011-2012)

Voorstel van decreet

van de heren Wim Wienen en Wim Van Dijck
en mevrouw Marijke Dillen

houdende wijziging van sommige bepalingen van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie

verzendcode: CUL

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

Met de goedkeuring door het Vlaams Parlement van het decreet betreffende radio-omroep en televisie van 27 maart 2009, werden de verkiezingsspots voor politieke partijen op de radio- en televisiekanalen van de openbare omroep, VRT afgeschaft. De schrapping van deze uitzendingen kwam tot stand door een in commissie ingediend amendement (amendement nr. 22 en amendement 24 in *Parl. St.* Vl. Parl. 2008-09, nr. 2014/5) op het toenmalige ontwerp van decreet (*Parl. St.* Vl. Parl. 2008-09, nr. 2014/1). In het verlengde daarvan werd met artikel 49 toegestaan dat politieke partijen, mandatarissen en kandidaat-mandatarissen in de sperperiode voorafgaand aan verkiezingen boodschappen tegen betaling zouden kunnen verwerven op radio en televisie, iets wat ten andere nog steeds verboden is door de federale wet op de verkiezingsuitgaven.

Zoals al eens meer gebeurt met het snel indienen van amendementen op voorstellen of ontwerpen van decreet, wordt de inhoud van het amendement al eens onvoldoende doordacht of wordt de draagwijdte ervan verkeerd ingeschat. Met voornoemde wijzigingen aan het decreet betreffende radio-omroep en televisie was dit ook het geval, ondanks de kritiek die de toenmalige leden van de Vlaams Belangfractie zowel in commissie als in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement hebben geuit. Nu, drie jaar later, gaat het niet meer over kritiek van bepaalde fracties in het Vlaams Parlement, maar heeft de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) een evaluatie gemaakt over de afgelopen drie jaar na de goedkeuring van het decreet. Naast enkele andere tekortkomingen aangaande het huidige decreet lijst de SARC ook de problemen op inzake 'politieke reclame'.

De SARC is van mening dat aangaande politieke reclame het huidige Mediadecreet enkele onzorgvuldigheden bevat en tevens enkele problemen creëert. De SARC schrijft hierover in haar evaluatieverslag van 22 februari 2012 over het Mediadecreet: "Het toestaan van betaalde boodschappen aan politieke partijen, politieke mandatarissen en kandidaat-mandatarissen tijdens de sperperiode voor de verkiezingen zit vervat in artikel 49 van het Mediadecreet. De Sectorraad Media is van oordeel dit artikel om diverse redenen legistiek onzorgvuldig is en in conflict komt met het grondrecht op politieke expressievrijheid." (…)

"Het Mediadecreet gaat uit van het principe van de vrijheid van omroepactiviteiten, behoudens wat volgens het decreet verboden is (art. 37). Dit principe geldt ook expliciet voor commerciële communicatie (art. 48). Wat niet verboden is, is toegelaten. Artikel 49 is vanuit dit perspectief verkeerd geformuleerd. Artikel 49 is namelijk als toelating geformuleerd voor politieke 'commerciële communicatie' tijdens de sperperiode, mits naleving van de (federale) wetgeving betreffende de verkiezingsuitgaven. Art. 49 laat dus iets toe voor een bepaalde periode wat niet verboden was, wat getuigt van een gebrekkige normatieve formulering. Niet enkel getuigt deze formulering van een verkeerde aanpak om iets toe te laten wat in principe al toegelaten is, de formulering van art. 49 komt bovendien niet tegemoet aan de wil van de decreetgever. Over de periode buiten de sperperiode is immers niets bepaald, wat impliceert dat buiten de sperperiode geen verbod geldt, want het algemene regime van toelating is in dat geval van toepassing. Daardoor zijn de Vlaamse omroeporganisaties dus in elk geval vrij om betaalde politieke boodschappen buiten de sperperiode uit te zenden. De mogelijkheid is effectief, aangezien op federaal niveau geen verbod geldt van verkiezingspropaganda door de politieke partijen buiten de sperperiodes. Uit de parlementaire voorbereiding betreffende art. 49 blijkt evenwel dat dit niet de bedoeling was van de leden van het Vlaams Parlement die de afschaffing van het verbod op politieke reclame hebben gestemd en enkel een toelating op het oog hadden die zou gelden tijdens de (bij federale wet bepaalde) sperperiode (Parl. Hand., 18 maart 2009)." (…)

"Zolang de federale wetgeving betreffende de verkiezingspropaganda niet aangepast wordt, blijft art. 49 bovendien zonder enig nuttig effect en wordt de doelstelling die aan de basis ligt van dit artikel niet bereikt. Het nieuwe art. 49 van het Vlaamse Mediadecreet laat betaalde boodschappen van politieke partijen en hun kandidaten immers enkel toe tijdens de sperperiodes in aanloop naar de verkiezingen, terwijl de federale wetgeving juist aan de politieke partijen, hun kandidaten en derden (enkel) in die periode een verbod oplegt tot 'commerciële reclamespots' op radio en televisie. De Sectorraad Media wijst er ook op dat Vlaanderen door het invoeren van art. 49 in het Mediadecreet in een situatie verkeert die gelijkaardig is aan de situatie in Noorwegen, waar het Europees Mensenrechtenhof een inbreuk vaststelde op art. 10 EVRM (recht op (politieke) expressievrijheid). Art. 49 Mediadecreet leidt er momenteel immers toe dat politieke partijen en hun kandidaten geen aanspraak kunnen maken op betaalde boodschappen via de radio en televisie. Daar komt bij dat, door de opheffing van de vroegere bepaling in het Vlaamse Mediadecreet die politieke partijen via de openbare omroeporganisatie van de Vlaamse Gemeenschap gratis zendtijd verleende in aanloop naar de verkiezingen (het vroegere art. 29 en 30 § 6), er geen zendtijd aan politieke partijen meer beschikbaar is in aanloop naar de verkiezingen. Het Grondwettelijk Hof heeft ondertussen deze zienswijze bevestigd in verband met een gelijkaardig verbod van "politieke reclame" in de Franse Gemeenschap. Het arrest van 22 december 2010 van het Grondwettelijk Hof vernietigde deze verbodsbepaling in het decreet van de Franse Gemeenschap betreffende de audiovisuele mediadiensten (art. 12 § 3), met als argumentatie dat een permanent en absoluut verbod op betaalde boodschappen van o.a. politieke partijen niet redelijk verantwoord is, verwijzend naar het arrest van het Europees Hof in de zaak tegen Noorwegen. Een niet-permanent verbod, zeker aangevuld met de mogelijkheid van gratis zendtijd (op de openbare omroep) voor politieke partijen in aanloop naar de verkiezingen, mag geacht worden zeker wel in overeenstemming te zijn met art. 10 EVRM.".

Om deze redenen stelt de SARC ook voor om politieke zendtijd op de openbare omroep in verkiezingstijd opnieuw toe te staan. De SARC schrijft: "Met onderhavig voorstel wordt het verbod van 'political advertising' op de Vlaamse omroepen als principe bevestigd en op correcte wijze geherformuleerd en wordt, volgens de geest van het huidige Mediadecreet, de mogelijkheid gecreëerd van betaalde boodschappen van politieke partijen tijdens de sperperiode, zoals bepaald in de wetgeving betreffende verkiezingspropaganda en de financiering van politieke partijen. Ook wordt ervoor geopteerd om een gewijzigd stelsel van gratis zendtijd voor politieke partijen via de VRT in de periode van 2 maanden voor de verkiezingen opnieuw in te voeren, inzonderheid om kleine en/of nieuwe politieke partijen de kans te geven om via de radio en de televisie hun politiek programma aan het publiek kenbaar te maken. Het wordt aan de Vlaamse Regering overgelaten om verder de modaliteiten (duur en voorwaarden) hiervan te bepalen.".

De indieners van dit voorstel volgen grotendeels de analyse van de SARC, maar gaan slechts deels mee in de voorgestelde oplossing. Wij zijn het immers niet eens met een algemeen verbod op betaalde boodschappen van politieke partijen en/of mandatarissen op radio en televisie buiten de sperperiode voorafgaand aan verkiezingen. Dergelijke politieke reclame is immers ook mogelijk buiten sperperiodes in de geschreven media. De indieners zien er dan ook geen graten in dat dergelijke boodschappen op radio en televisie mogelijk zijn. Om die redenen zien wij ons dan ook genoodzaakt om artikel 49 in die zin te wijzigen.

Vermits de federale wet op de verkiezingsuitgaven politieke communicatie tegen betaling op radio en televisie verbiedt, blijft het essentieel dat de gratis zendtijd op de VRT tijdens de sperperiode voorafgaand aan verkiezingen opnieuw wordt ingevoerd, onder meer om de redenen aangevoerd door de SARC, maar ook omdat alle politieke partijen vertegenwoordigd in het Vlaams Parlement hun boodschappen aan de kiezer via radio en televisie bekend moeten kunnen maken. Evenzeer moeten we rekening houden met een pervers effect wanneer het enkel om betaalde boodschappen zou gaan. We weten allen dat zend-

tijd op radio en televisie duur is. In een systeem waarin enkel betaalde boodschappen mogelijk zijn, lopen we het risico dat enkel rijke politieke partijen en rijke mandatarissen of kandidaat-mandatarissen nog aan bod zullen komen op radio en televisie.

In dit voorstel trachten de indieners voor deze problemen een oplossing te bieden.

2. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Met dit artikel wordt de zendtijd voor politieke partijen tijdens de sperperiode voorafgaand aan verkiezingen op de televisiekanalen van de VRT heringevoerd.

Artikel 3

Met dit artikel wordt de zendtijd voor politieke partijen tijdens de sperperiode voorafgaand aan verkiezingen op de radiokanalen van de VRT heringevoerd.

Artikel 4

Met dit artikel wordt het legistieke probleem aangaande ‘commerciële communicatie’ en de sperperiode voor verkiezingen wat betreft betaalde boodschappen op radio en televisie opgelost.

Artikel 5

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Wim WIENEN
Wim VAN DIJCK
Marijke DILLEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In het decreet betreffende radio-omroep en televisie van 27 maart 2009, wordt een artikel 35bis ingevoegd dat luidt als volgt:

"Art. 35bis. In de periode van twee maanden voor de verkiezingen van gemeenteraden, provincieraden, de federale Kamer van Volksvertegenwoordigers en Senaat, het Vlaams Parlement en het Europees Parlement wijst de VRT televisiezendtijd toe aan de politieke partijen die in het Vlaams Parlement door een politieke fractie vertegenwoordigd zijn. De helft van die zendtijd wordt verdeeld overeenkomstig de evenredige vertegenwoordiging van de politieke fracties in het Vlaams Parlement, de andere helft wordt gelijk verdeeld.".

Art. 2. In hetzelfde decreet wordt een artikel 36bis ingevoegd dat luidt als volgt:

"Art. 36bis. In de periode van twee maanden voor de verkiezingen van gemeenteraden, provincieraden, de federale Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, het Vlaams Parlement en het Europees Parlement wijst de VRT radiozendtijd toe aan de politieke partijen die in het Vlaams Parlement door een politieke fractie vertegenwoordigd zijn. De helft van die zendtijd wordt verdeeld overeenkomstig de evenredige vertegenwoordiging van de politieke fracties in het Vlaams Parlement, de andere helft wordt gelijk verdeeld.".

Art. 4. In hetzelfde decreet wordt artikel 49 vervangen door wat volgt:

"Art. 49 Het is toegestaan om tegen betaling aan politieke mandatarissen of kandidaat-mandatarissen en aan politieke partijen communicatie ter beschikking te stellen mits de wetgeving betreffende de verkiezingsuitgaven en de wetgeving betreffende partijfinanciering wordt nageleefd.".

Art. 5. Dit decreet treedt in werking op 1 juli 2012.

Wim WIENEN
Wim VAN DIJCK
Marijke DILLEN